

ANALELE PUTNEI

XVIII

2022

1

SUMAR

CUVÂNT ÎNAINTE 5

COLOCVIILE PUTNEI XXVI

PROTOSINGHEL IUSTIN TABAN, Fuga Mitropolitului Antonie Putneanul în Rusia și caterisirea lui (1739). O reevaluare istorică și canonică	7
ȘTEFAN S. GOROVEI, Două contribuții la istoria mitropolitului Iacov Putneanul.....	27
MIHAI-BOGDAN ATANASIU, Un manuscris necunoscut de la Mănăstirea Putna (1856).....	39
MONAH ALEXIE COJOCARU, Epitete și titluri atribuite lui Ștefan cel Mare, la Serbarea de la Putna din anul 1871	53
AUGUSTIN MUREȘAN, Steagul junelor române din Crișana dăruit la Serbarea de la Putna, în anul 1871.....	65
DRAGOȘ OLARU, Un personaj important al Serbării de la Putna din 1871: Emanuel Logothetti. Schiță biografică	75
LIVIU PAPUC, Serbarea de la Putna. Arcadie Ciupercovici și altele.....	89
PROTOSINGHEL DOSOFTEI DIJMĂRESCU, Dosarul 3/1900 din Arhiva Mănăstirii Putna. Autobiografia egumenului Teofil Patraș, Serbarea de la Putna din 1904 și alte evenimente din 1897–1936.....	95
ȘTEFAN ANDREESCU, Valahii și Valahia în memoriile lui Konstantin Mihailović de Ostrovița.....	231
EDUARD RUSU, Muzica în Moldova lui Ștefan cel Mare. Certitudini și ipoteze.....	237
MARIA MAGDALENA SZÉKELY, Din nou despre campania lui Bogdan al III-lea în Polonia (1509).....	263
MIHAI ANATOLII CIOBANU, Daruri pentru țară de la Vasile Lupu	273

ALEXANDRU PASCAL, Despre o Psaltire din sec. al XVI-lea a Mănăstirii Putna aflată în colecția Bibliotecii de Stat a Rusiei	281
SORA GEORGIANA DIACONIȚA, Colecția de peceți a Mănăstirii Dragomirna – simbol al continuității religioase în Bucovina secolului al XIX-lea	297

*

LISTA AUTORILOR	361
ABREVIERI	365

THE ANNALS OF PUTNA

XVIII

2022

1

CONTENTS

FOREWORD.....5

PUTNA COLLOQUIA XXVI

PROTOSYNGELLOS IUSTIN TABAN, Metropolitan Anthony of Putna's Flight to Russia and His Subsequent Defrocking (1739): A Historical and Canonical Reevaluation.....	7
ȘTEFAN S. GOROVEI, Deux contributions à l'histoire du Métropolitte Iacob I ^{er} de Putna.....	27
MIHAI-BOGDAN ATANASIU, An Unknown Manuscript from Putna Monastery (1856).....	39
MONK ALEXIE COJOCARU, Epithets and Titles Attributed to Stephen the Great at the 1871 Putna Celebration.....	53
AUGUSTIN MUREȘAN, The Crișana Romanian Maidens' Flag Offered at the 1871 Putna Celebration.....	65
DRAGOȘ OLARU, A Short Biography of an Important Contributor to the 1871 Putna Celebration: Emanuel Logothetti.....	75
LIVIU PAPUC, The Putna Celebration. Arcădie Ciupercovici and Other.....	89
PROTOSYNGELLOS DOSOFTEI DIJMĂRESCU, File 3/1900 from the Putna Monastery Archive. The Autobiography of the Hegumen Teofil Patraș, the Putna Celebration of 1904 and Other Events from 1897–1936.....	95
ȘTEFAN ANDREESCU, Wallachians and Wallachia in Konstantin Mihailović of Ostrovitsa's Memoires.....	231
EDUARD RUSU, Music in Stephen the Great's Moldavia. Certainties and Hypotheses.....	237
MARIA MAGDALENA SZÉKELY, De nouveau sur la campagne du prince de Moldavie Bogdan III en Pologne (1509).....	263

MIHAI ANATOLII CIOBANU, Gifts for the Tsar from Vasile Lupu	273
ALEXANDRU PASCAL, About a Putna Monastery Psalter from the 16 th Century in the Collection of the Russian State Library	281
SISTER GEORGIANA DIACONIȚA, The Dragomirna Monastery Seal Collection – Symbol of the Continuity of Religious Life in 19 th -Century Bukovina.....	297

*

LIST OF AUTHORS.....	361
ABBREVIATIONS	365

CUVÂNT ÎNAINTE

Acest număr al revistei „Analele Putnei” adună între copertile sale studiile prezentate în cadrul celei de-a XXVI-a ediții a Simpozionului de istorie „Colocviile Putnei”, desfășurată în format fizic și online, în zilele de 2 și 3 septembrie 2021, la Mănăstirea Putna.

La simpozion au participat istorici din Iași, București, Cluj-Napoca, Arad, Cernăuți, Chișinău, iar prin intermediul platformei Zoom ni s-au alăturat cercetători din Bulgaria, Rusia și SUA. Au fost prezentate 22 de comunicări, grupate în patru sesiuni.

În anul 2021, s-au împlinit 150 de ani de la *Prima Serbare a Românilor de Pretutindenii* și de la *Primul Congres al Studenților Români de Pretutindenii*, care au avut loc la Mănăstirea Putna, între 15–16 august 1871. Manifestările aniversare *Serbarea de la Putna – 150. Continuitatea unui ideal* au fost organizate sub patronajul Academiei Române și al Patriarhiei Române.

În deschiderea lucrărilor au fost prezentate ultimele publicații apărute la Editura Mitropolit Iacov Putneanul a Centrului de Cercetare și Documentare „Ștefan cel Mare”: volumul *Serbarea de la Putna, 1871. Publicistică, documente, amintiri*, revista *Serbările de la Putna, 1871–2004. Continuitatea unui ideal*, albumul *Prima serbare a românilor de pretutindenii. Putna, 1871*, și numărul XVI, 2020, 1 al periodicului *Analele Putnei*.

În prima sesiune au susținut comunicări: Ierod. Timotei Tiron, *Paraclisele Mănăstirii Putna. Câteva observații*¹; Ioan-Augustin Guriță, *Misail Chisălișă, egumen al Putnei și episcop de Rădăuți. Contribuții biografice*²; Protos. Iustin Taban, *Fuga Mitropolitului Antonie Putneanul în Rusia și caterisirea lui (1739). O reevaluare istorică și canonică*; Ștefan S. Gorovei, *Două contribuții la istoria Mitropolitului Iacov Putneanul și Mihai-Bogdan Atanasiu, Un document inedit despre deschiderea mormintelor de la Mănăstirea Putna (1856)*³.

A doua sesiune a reunit studii dedicate Serbării de la Putna din 1871: Monah Alexie Cojocar, *Apelative, epitețe și titluri atribuite lui Ștefan cel Mare în documentele Serbării de la Putna din anul 1871*⁴; Protos. Dosoftei Dijmărescu, *Daruri și cuvinte la Serbarea de la Putna 1871 – forme noi, conținuturi vechi*⁵; Augustin Mureșan, *Steagul junelor române din Crișana dăruit la Serbarea de la Putna, în anul 1871*; Dragoș

---

¹ Neparvenind Redacției în timp util, textul nu a mai putut fi inclus în acest număr al revistei.

² Neparvenind Redacției în timp util, textul nu a mai putut fi inclus în acest număr al revistei.

³ Se publică aici, cu un titlu modificat.

⁴ Se publică aici, cu un titlu ușor modificat.

⁵ Neparvenind Redacției în timp util, textul nu a mai putut fi inclus în acest număr al revistei.

Olaru, *Un personaj important al Serbării de la Putna din 1871: Emanuel Logothetti. Schiță biografică*; Liviu Papuc, *Serbarea de la Putna – câteva insistențe asupra unor „mărunțișuri”*⁶; la acestea s-a adăugat comunicarea Protos. Dosoftei Dijmărescu, *Dosarul 3/1900 din Arhiva Mănăstirii Putna – Starețul Teofil Patraș, Serbarea de la Putna din 1904 și începutul Primului Război Mondial*⁷.

Cea de-a treia sesiune a început în dimineața zilei de 3 septembrie. S-au prezentat următoarele comunicări: Ștefan Andreescu, *Valahii și Valahia în memoriile lui Konstantin Mihailovic de Ostrovica*; Eduard Rusu, *Muzica în Moldova lui Ștefan cel Mare. Certitudini și ipoteze*; Maria Magdalena Székely, *Din nou despre campania lui Bogdan al III-lea în Polonia (1509)*; Ivan Biliarsky, Elena Firea, *De la Târnovo la Iași: peregrinările moaștelor Sfintei Parascheva și semnificația lor politică*⁸; Mihai Anatolii Ciobanu, *Daruri pentru țar de la Vasile Lupu*.

Ultima secțiune a colocviului a avut loc în după-amiaza zilei de 3 septembrie și a reunit următoarele comunicări: Alexandru Pascal, *Despre o Psaltire (din anii 1552–1561/1564–1568) de la Mănăstirea Putna*⁹; Olimpia Mitric, *Arhiva Mănăstirii Sucevița*¹⁰; Sora Georgiana Diaconița, *Colecția de peceți a Mănăstirii Dragomirna – simbol al continuității religioase în Bucovina secolului al XIX-lea*; Emil Dragnev, *Cichul „Faptelor Arhanghelului Mihail” în pronaosul bisericii Sf. Nicolae din Rădăuți*¹¹; Alice Isabella Sullivan, *Danii moldovenești și Mănăstirea Sf. Ecaterina de la Sinai*¹²; Ștefan S. Gorovei, *Istorie paralele? „Strategii” de cercetare și de comunicare*¹³.

În încheierea lucrărilor, părintele stareț arhim. Melchisedec Velnic a amintit că ultima zi a colocviului, 3 septembrie 2021, a marcat împlinirea a 552 de ani de la sfințirea Mănăstirii Putna de către Mitropolitul Teoctist I al Moldovei și a mulțumit tuturor celor care au sprijinit organizarea manifestărilor aniversare *Serbarea de la Putna – 150*.

REDACȚIA

---

⁶ Din motive tehnice, comunicarea nu a putut fi prezentată în cadrul colocviului, dar a fost trimisă ulterior Redacției; este publicată în acest volum cu un titlu ușor modificat.

⁷ Se publică aici, cu un titlu ușor modificat.

⁸ Neparvenind Redacției în timp util, textul nu a mai putut fi inclus în acest număr al revistei.

⁹ Se publică aici, cu un titlu ușor modificat.

¹⁰ Neparvenind Redacției în timp util, textul nu a mai putut fi inclus în acest număr al revistei.

¹¹ Neparvenind Redacției în timp util, textul nu a mai putut fi inclus în acest număr al revistei.

¹² Neparvenind Redacției în timp util, textul nu a mai putut fi inclus în acest număr al revistei.

¹³ Neparvenind Redacției în timp util, textul nu a mai putut fi inclus în acest număr al revistei.